

Onemocnění vyvolané virem nipah

S případy tohoto virového onemocnění se v poslední době často setkáváme v Bangladéši, vyskytuje se ale i v dalších zemích JV Asie. Choroba se vyznačuje rychlým průběhem a vysokou smrtností. K nákaze může vést konzumace kontaminovaného ovoce.

Popis onemocnění

Nipah je virové onemocnění napadající nejen člověka, ale i další savce. Epidemiologicky je významný zejména jeho výskyt u domácích prasat a u netopýrů rodu *Pteropus*.

U člověka může toto onemocnění mít celou řadu různých příznaků, výjimkou nejsou ani lehké bezpříznakové formy onemocnění. Často ale vyvolává jednak těžké záněty dýchacích cest a plic, jednak encefalitidu (zánět mozku) s velmi špatnou prognózou.

Inkubační doba se pohybuje v poměrně širokém rozmezí 2 – 30 dnů, nejčastěji bývá 1 – 2 týdny. Nejprve se objeví zvýšená teplota a schvácenost, mohou, ale nemusí být přítomny známky zánětu dýchacích cest a zažívací obtíže. Při rychlém rozvoji encefalitidy pak následují bolesti hlavy, nevolnost a zvracení, zmatenost, dezorientace, poruchy čítí, světloplachost, křeče, bezvědomí a případně smrt. Smrtnost se u jednotlivých epidemií pohybovala mezi 30 a 80 %; příčinou rozdílů mohou být různé kmeny viru, ale také odlišná úroveň zdravotní péče v jednotlivých lokalitách. Přeživší pacienti mohou mít dlouhodobé následky z postižení nervového systému, encefalitida se také může po určitém období zdánlivého zlepšení stavu opět vrátit.

Cesty přenosu

Možných cest přenosu je několik, nejvýznamnější jsou následující:

1. Virus nipah přenáší netopýři rodu *Pteropus*, kteří se živí ovocnou šťávou. Slinami a močí pak kontaminují ovoce přímo na stromech. Konzumací takového ovoce nebo tepelně neupravených produktů z něj se může nakazit člověk. Za nejrizikovější je považována šťáva z čerstvých datlí, jejíž sezóna je od ledna do dubna.
2. Onemocnění je přenosné i z člověka na člověka prostřednictvím tělních sekretů, zejména slin a moči. K menším epidemiím dochází v rodinách nemocných i ve zdravotnických zařízeních, kde jsou ošetřováni.
3. Velmi nakažlivým je virus nipah pro prasata; nevyvolává u nich encefalitidu, jen onemocnění dýchacího traktu s kašlem. Takto je virus šířen kapénkami do okolí a může být zdrojem nákazy zejména pro chovatele a ošetřovatele prasat.

Výskyt

První výskyt onemocnění nipah byl zaznamenán v Malajsii a Singapuru v roce 1998. Dále se choroba vyskytla v Indii a zejména v Bangladéši – jen za dva týdny na počátku roku 2014 bylo v této zemi hlášeno 10 úmrtí podezřelých z této nákazy.

Netopýři rodu *Pteropus* se ale vyskytují i v řadě dalších zemí JV Asie a východní Afriky, v některých z těchto států byl u nich laboratorně virus nipah prokázán, přestože přenos na člověka zatím zjištěn nebyl.

Léčba a prevence

Cílená léčba onemocnění nipah zatím neexistuje, přestože některé laboratorní experimenty svědčí pro možný pozitivní vliv některých antivirotik. Základem léčby je intenzivní péče o zachování životních funkcí pacienta.

Neexistuje ani specifická prevence očkováním nebo profylaktickým užíváním léčiv. Jako prevenci onemocnění lze cestovatelům do rizikových oblastí doporučit vyhýbat se nemytému a neloupanému ovoci a také ovoci viditelně poškozenému a tepelně neupraveným produktům z něj (šťávy). Dále je vhodné vyhýbat se prasečím farmám a lidem, u nichž je podezření na tuto nákazu.